

בס"ד. ש"פ ויקהל, פרשת שקלים, מבה"ח אדר"שני, ה'תשכ"ב
(הנחה בלתי מוגה)

כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם גוי' ולא יהי' בהם נגף בפקוד אותם זה יתנו גוי' מחצית השקל גוי'.¹ וצריך להבין דיוק הלשון כי תשא דוקא², שהרי ענין המנין יכול להאמר בכמה לשונות, וכמ"ש בהמשך הכתוב לפקודיהם, בפקוד אותם, ומהו אומרו כי תשא דוקא. ועוד צריך להבין³ בכללות הענין דנתינת מחצית השקל, דהנה, מצינו שמחצית השקל הו"ע של כפרה על חטא העגל, כדאיתא בירושלמי⁴ לפי שחטאו (בעגל) במחצית היום יתנו מחצית השקל כו' לפי שעברו על עשרת הדברות יהי' נותן כאו"א עשר גרה [ועד"ז איתא בזהר⁵ כד יהבו ישראל דהבא לעגלא קב"ה אקדים לון לאסוותא דהבא דמשכנא, היינו, שנתינת הזהב למשכן היתה הקדמת רפואה למכה דנתינת הזהב לחטא העגל], וכיון שחטא העגל הוא כללות ועיקר ענין החטאים, וכמ"ש⁶ וביום פקדי ופקדתי, ואמרו חז"ל⁷ שע"י חטא העגל חזרה זוהמתן שפסקה מהם בשעת מ"ת, הרי מובן שמחצית השקל (כפרה על חטא העגל) הוא כללות ענין הכפרה והתשובה. ואינו מובן, שהרי ממחצית השקל נעשו אדני המשכן⁸ שהם יסוד המשכן, וכדאיתא בגמרא⁹ שמזה למדים שבנין אדנים כקרקע, והרי עיקר ענין המשכן הי' בשביל עבודת הקרבנות¹⁰ (כמבואר גם בהמשך המאמרים דיום ההילולא¹¹), שזהו אופן העבודה דתמידים כסדרם, שהו"ע עבודת הצדיקים, ולא עבודת התשובה.

(ב) ולהבין זה¹² יש להקדים תחילה ביאור מאמר חז"ל¹³ במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד בו,

-
7) זהר ח"א לו, ב. נב, ב.	1) תשא ל, יב"ג.
8) פרש"י תשא ל, טו.	2) ראה גם רד"ה זה תרס"ה (סה"מ
9) ירושלמי שבת פ"ז ה"ב.	3) תרס"ה ע' קפט). פרי"ת (סה"מ פרי"ת ע' רסג).
10) ראה רמב"ם ריש הל' בית הבחירה.	ועוד.
11) ד"ה באתי לגני ה'שי"ת פ"ב ואילך (סה"מ ה'שי"ת ע' 112 ואילך).	3) רד"ה זה תרע"ה (המשך תער"ב ח"ב ע' תתצג).
12) בכל הבא לקמן — ראה ד"ה לא תבערו אש דש"פ ויקהל תרל"א [שהוא ד"ה כי ביום הזה יכפר וד"ה השיבנו תרל"א (נדפס בסה"מ תר"ל ע' שט ואילך. שיד ואילך) —	4) שקלים פ"ב ה"ג.
	5) ח"ב רכז, א. וראה גם אור החמה שם בשם הרח"ו.
	6) תשא לב, לד.

דצריך להבין למה גדלה מעלת בעל תשובה ממעלת צדיק, הרי הצדיק כל ימיו למד תורה וקיים מצוות עד שהתורה מעידה עליו שהוא צדיק, ולמה בעל תשובה הוא גדול ממנו. ואף שיש מעלה בעבודת הבע"ת שהיא בחילא יתיר¹⁴, מ"מ, עדיין אינו מובן, שהרי הסיבה לכך שעבודת הבע"ת היא בחילא יתיר היא לפי שחטא ופגם ונתרחק כו', משא"כ הצדיק שעסק כל ימיו בתומ"צ אינו צריך לחילא יתיר, וא"כ למה יגרע חלקו של הצדיק שלא נתרחק כלל, עד שלא יוכל לעמוד במקום הבע"ת.

ויובן בהקדם שורש ענין התשובה, דהנה, בענין המשכת י"ג מדות הרחמים שהם שרש ענין התשובה, כתיב¹⁵ ושמתוך בנקרת הצור, ננקרת הצור הוא בחינת תוכן פנימיות נקודת הצור שממנו מקור האש, ומשם הוא שרש ענין התשובה.

ולבאר זה צריך לבאר תחילה מעלת ענין האש, עד כדי כך שמדמים ענין האלקות לאש דוקא, כמ"ש¹⁶ כי הוי' אלקיך אש אוכלה הוא, היינו, שמכל ד' היסודות של כל הנבראים, אש רוח מים עפר¹⁷, הנה דוקא יסוד האש הוא משל לענין האלקות. וטעם הדבר, לפי שהאש חלוק מכל שאר היסודות, שטבעו לעלות למעלה¹⁸, והיינו, שרוצה ליפרד מכל הדברים שמחובר עמהם ולעלות למעלה, ובכדי שהאש יהי' למטה צ"ל איזה דבר שיאחז בו האש שעל ידו ישאר למטה, אבל מצד עצמו הרי הוא בטבע העלוי למעלה, וטבע זה הוא רק באש, ולא בשאר היסודות. וזהו מ"ש הוי' אלקיך אש אוכלה הוא, דכשם שהאש מצד עצמו אין לו התחברות עם שאר היסודות, כך גם האלקות מובדל בערך מכללות ענין ההשתלשלות, דהגם שהעולמות שבסדר השתלשלות הם בריבוי עצום, כמ"ש¹⁹ ועלמות אין מספר, א"ת עלמות אלא עלמות²⁰, מ"מ, הנה לא זהו עיקר האלקות מה שהעולמות מתהוים ממנו²¹, כי בחינת האלקות

15 (15) תשא לג, כב.
 16 (16) ואתחנן ד, כד.
 17 (17) ראה רמב"ם הלי' יסוה"ת פ"ד ה"א.
 18 (18) ראה רמב"ם שם ה"ב. שמור"ר פכ"ג, יג. במדב"ר פי"ד, יב. זח"ב כד, א (ובהנסמן בנצוצי זוהר שם). תניא רפי"ט.
 19 (19) שה"ש ו, ח.
 20 (20) ראה זח"ג עא, ב. תקו"ז בהקדמה (יד, ריש ע"ב). וראה ע"ז לה, ב.
 21 (21) תו"א מגלת אסתר צט, ב. לקו"ת שה"ש ח, א.

בתוס' התחלה וסיוסן. וראה גם ד"ה כי ביום הזה יכפר בלקו"ת אחרי כה, ג ואילך. ד"ה הנ"ל באוה"ת דברים ח"ה ע' ב'קכח ואילך. — לכמה ענינים המבוארים לקמן — ראה גם ד"ה וידבר גו' זאת חוקת דש"פ ויק"פ תשכ"א (תו"מ ח"ל ע' 188 ואילך).
 13 (13) רמב"ם הלי' תשובה פ"ז ה"ד (ע"פ ברכות לד, ב).
 14 (14) ראה זוהר ח"א קכט, ב. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"א ע' תצד. אוה"ת שה"ש ח"ב ע' תרפה.

שנמשך להוות את הנבראים אינו אלא זיו והארה בלבד שאין ערוך כלל אליו ית'.

ג) **והענין** בזה²², דהנה כתיב²³ כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, דקאי על כללות העולמות שנכללים בג' עולמות ביי"ע, בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, ועז"נ כל הנקרא בשמי, שכל מה שנמשך בג' עולמות ביי"ע אינו אלא בחינת שם, ששם הו"ע של הארה בלבד²⁴. ומוסיף בכתוב (בשמי) ולכבודי, שאפילו בחינת השם (שמי), הנה בכדי שיומשך ביי"ע הרי זה רק ע"י בחינת כבודי דוקא. וביאור הענין, דהנה, ג' העולמות ביי"ע, בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, הם ע"ד ג' הבחינות שיש באדם [שהוא מבחר וכללות הבריאה, וכל הבריאה היא בשבילי²⁵, כמארז"ל²⁶ בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית], שהם מחשבה דיבור ומעשה. דהנה, מחשבה היא התחלת מציאות האותיות, דהגם שאותיות המחשבה יש להם מקור בבחינה שלמעלה מהמחשבה, מ"מ, בהיותם במקורם אינם במציאות של אותיות כלל, והתחלת מציאות האותיות היא במחשבה. אמנם, אף שבמחשבה יש כבר אותיות, מלשון אתא בוקר²⁷, שהו"ע הגילוי, מ"מ, גילוי זה הוא רק לעצמו, וגם לעצמו הוא בהעלם עדיין. ולאח"ז באים אותיות הדיבור, שהמשכתם מאותיות המחשבה היא בדרך גילוי ההעלם, שנרגש בהם מקורם באותיות המחשבה (דלא כהתהוות אותיות המחשבה מבחי' שלמעלה ממחשבה, שלא נרגש בהם מקורם, והם כעין יש מאין), אלא שבמקורם הרי הם בהעלם, וכדיבור באים האותיות בגילוי. ודוגמתם בעולמות הם בריאה ויצירה, והו"ע יוצר אור ובורא חושך²⁸, דבריאה הוא חושך והעלם, ע"ד אותיות המחשבה, ויצירה הוא אור וגילוי, ע"ד אותיות הדיבור. ובחי' המעשה הוא באופן שנעשה נפרד מהאדם לגמרי, שלכן תופס הזולת בהמעשה שלו. ודוגמתו בעולמות הוא עולם העשי'. והכחות מחדומו"ע שבאדם הם רק דוגמא לבחי' ביי"ע, בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. ועז"נ כל הנקרא בשמי ולכבודי גו', שמה שנמשך ביי"ע (בראתיו יצרתיו אף

תרנ"ב) בראשית שם. וראה תנחומא (הוצאת באבצר) בראשית ג. כ"ר פ"א, ד. ויק"ר פל"ו, ד.

27) ישע"י כא, יב. וראה תו"א מקץ מב, ב. לקו"ת שה"ש לג, ג. ובכ"מ.

28) ישע"י מה, ז. ברכות ק"ש. וראה פרי עין חיים שער הק"ש פ"א.

22) ראה גם סה"מ תרח"ן ע' מח ואילך. 23) ישע"י מג, ז.

24) ראה לקו"ת שה"ש יד, ד. ובכ"מ.

25) ראה ברכות ו, סע"ב. וראה רמב"ם

בהקדמה לפיה"מ ד"ה אח"כ ראה להסתפק.

26) פרש"י ורמב"ן עה"ת בראשית א, א.

מדרש אגדה (הוצאת באבצר — לבוב,

עשיתיו) הוא רק בבחי' שם, הארה בלבד, ועוד זאת, שגם הארה זו אופן המשכתה בבי"ע הוא ע"י התורה דוקא, שזהו מ"ש ולכבודי, דאין כבוד אלא תורה²⁹, שהתורה היא דוגמת הדבר שבו נאחו האש והאור שלמעלה, היינו, שע"י התורה נמשך האור להתהוות העולמות, כמארז"ל³⁰ ע"פ³¹ ואהי' אצלו אמון, התורה אומרת אני הייתי כלי אומנתו של הקב"ה, וכן אמרו רז"ל³² אסתכל באורייתא וברא עלמא, אלא שבתחילת הבריאה הי' ענין זה מצד כי חפץ חסד הוא³³, ועכשיו לאחר שנברא העולם, ומכ"ש לאחר מ"ת, צריך להיות אתעדל"ת, והו"ע לימוד התורה של האדם למטה, שע"י נאחו האש שלמעלה להיות נמשך בבי"ע.

ד) **והנה** כשם שההמשכה שלמעלה שע"י התורה (לכבודי) נחלקת לג' בחי' בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, כן הוא גם בעבודת האדם, שכללות הענין דלימוד התורה נחלק לג' הקוין תורה עבודה וגמ"ח (כי ע"י לימוד התורה אפשר לידע אופן ההנהגה בכל ג' הקוין), שהם במחשבה דיבור ומעשה, כנגד ג' עולמות בי"ע. והענין בזה, דהנה, קו העבודה (עבודת הקרבנות) הוא בחי' מחשבה, שהרי בקרבנות נעשה פסול אפילו ע"י מחשבה בלבד³⁴, דאף שבכל מצוות התורה העיקר הוא הדיבור והמעשה, ואין עונשין על מחשבה³⁵, מ"מ, בקרבנות נעשה פסול אפילו ע"י מחשבה בלבד. ועוד זאת, שעבודת הקרבנות ע"י הכהנים היא בחשאי וברעותא דלבא³⁶, בחשאי הוא ע"ד העלם המחשבה, וברעותא הוא העלם עמוק עוד יותר. קו התורה הוא בחי' הדיבור, דכשם שהמשכת התורה מלמעלה היא ע"י דיבורו של הקב"ה, כמ"ש וידבר הוי' אל משה, ויאמר הוי' אל משה, כמו"כ צ"ל לימוד התורה ע"י האדם בדיבור דוקא³⁷, וכמ"ש³⁸ חיים הם למוצאייהם, ודרשו חז"ל³⁹ למוצאייהם בפה דוקא. ואין זה בסתירה לגודל מעלת התורה, כמארז"ל⁴⁰ שתלמוד תורה כנגד כולם, שכולל גם תפלה, ואעפ"כ, תפלה היא בחי' מחשבה, ותורה היא בחי' דיבור שלמטה ממחשבה, כי, היא הנותנת, דכיון שהתורה היא ממקום

(36) ראה זח"ג לט, א. פח, ב. קעח, א.

(37) ראה הלי' ת"ת לאדה"ז פ"ב סי"ב.

תניא רפלי"ז. ספמ"ט. סה"מ תרח"ץ ע' נ

ואילך. וש"נ.

(38) משלי ד, כב.

(39) עירובין נד, רע"א.

(40) פאה פ"א מ"א. שבת קכז, סע"א.

(29) אבות פ"ו, ג.

(30) ב"ר רפ"א.

(31) משלי ח, ל.

(32) זח"ב קסא, סע"א ואילך.

(33) מיכה ז, יח.

(34) ראה רמב"ם הלי' פסולי המוקדשין

רפ"ג ובמשנה למלך שם.

(35) ראה רמב"ם שם פ"ח ה"ב.

גבוה יותר מתפלה, לכן נמשכת ובאה למטה יותר, שמתלבשת בדיבור דוקא, כי כל מה שהוא יותר נעלה יכול לירד למטה יותר. וע"ד שמצינו בענין ראי' ושמיעה, שע"י ראי' תופסים את מהות הדבר, וע"י שמיעה תופסים את מציאות הדבר בלבד, ומ"מ, מצד זה גופא הרי שמיעה תופס בדבר רוחני בערך הדבר הגשמי שנתפס בראי' דוקא, וטעם הדבר, דכיון שכח הראי' הוא למעלה יותר משמיעה, לכן נמשך למטה יותר לתפוס בדבר גשמי⁴¹. ובאמת אין המשל ממעלת הראי' דומה לנמשל דמעלת התורה, כי בראי', הרי מצד מעלתה תופסת היא בדבר גשמי דוקא, ולא בדבר רוחני, משא"כ התורה ישנה הן בדיבור והן במחשבה, שהרי נוסף על הדיבור שבתורה, יש גם מצות ידיעת התורה ועיון התורה. והיינו, שעם היות שבתושב"כ (שזהו מה שנתגלה במ"ת) העיקר הוא הדיבור, שלכן, אם מוציא בשפתיו אע"פ שאינו מבין פירוש המלות מפני שהוא עם הארץ ה"ז מקיים מצות ולמדתם, ויכול לברך ברכת התורה, ולאידך גיסא, כשלומד בהרהור לבד ואינו מוציא בשפתיו, אינו יוצא בלימוד זה י"ח מצות ולמדתם אותם (כמבואר בהל' ת"ת לרבינו הזקן⁴²), מ"מ, יש גם מצות ידיעת ועיון התורה, שלצורך קיומה מוכרח להיות ענין המחשבה. וקו הגמ"ח הוא בחי' מעשה, כי גמ"ח הוא כללות כל המצוות שקיומם במעשה דוקא. והיינו, שהמצוות הם נעלות יותר גם מהתורה, לכן ירדו למטה יותר ונתלבשו במעשה דוקא. וזהו שע"י כללות עבודת האדם בלימוד התורה שנחלק אח"כ בג' הקוין דתורה עבודה וגמ"ח, פועל הוא המשכת האור שלמעלה בהתורה (לכבודי), שעל ידה יומשך אח"כ בג' עולמות בריאה יצירה עשי' (בראתיו יצרתיו אף עשיתיו).

(ה) **ועוד** זאת, דכיון שהמשכת האור להתהוות העולמות היא ע"י התורה, שהיא בדוגמת הדבר שבו נאחז האש שלמעלה (הוי' אלקיך אש אוכלה הוא), הנה כשם שאין האור נאחז כי אם במקום שהאש מכלה אותו כמו פתילה ועצים שהאש שורף ומכלה אותם, כן הוא גם בעבודת האדם בכל ג' הקוין הנ"ל, שכדי שיהיו כלים להמשיך על ידם האש שלמעלה, צריכים להיות בבחי' ביטול דוקא. ובפרטיות יותר, הנה אפילו בקו העבודה שהו"ע התפלה, הרי עם היות שכל ענינה הוא כעבדא קמי מרי⁴³, שהו"ע הביטול, מ"מ, צריך להזהיר (באווארענען) על ענין הביטול, ולשלול כל ענין של מציאות בפני עצמו ומכ"ש ענין הישות, הן

43) ראה שבת י"ד, א.

41) ראה אוה"ת ואתחנן ע' סב"ט.

42) שבהערה 37.

בנוגע לעבודת ההכנה קודם התפלה, והן בשעת התפלה עצמה, שלא יהיו דברים מבלבלים כו'. ומכ"ש בתורה, דכיון שלימוד התורה הוא בשכל אנושי ובדיבור גשמי, הרי אפשר שילמד תורה וישכח ח"ו על נותן התורה⁴⁴, ולכן יש צורך בזהירות יתירה שלימוד התורה יהי' בביטול, שהו"ע ברכו בתורה תחילה⁴⁴. ועאכו"כ בגמ"ח, כללות כל המצוות, דכיון שזהו"ע של מעשה ממש בדברים הגשמיים כו', צ"ל זהירות גדולה עוד יותר שיהי' בבחי' ביטול. והיינו, שבכל קו שהוא למטה יותר ובגשמיות יותר, צריך זהירות יותר שיהי' בבחי' ביטול. ועד"ז למעלה בהמשכת האור (שנמשל לאש) בג' מיני כלים, פנימיים אמצעיים וחיצוניים, שכלל שהכלים רחוקים יותר מהאור, הם בבחי' מציאות יותר, ולכן צריך להדגיש יותר את ענין הביטול.

ויובן זה מאברי גוף האדם [כמשנת"ל (ס"ג) שהאדם כולל בעצמו כל הבריאה, לפי שנברא בצלם ובדמות שלמעלה⁴⁵, שזהו הן מצד כחות נפשו, והן מצד איברי גופו⁴⁶], דהנה, כללות הגוף נחלק לג' חלקים כלליים, ראש גוף ורגל, שהם כלים לג' הכחות מחשבה דיבור ומעשה, שהמחשבה היא בראש, והדיבור הוא בגוף, שהרי הבל הדיבור יוצא מהלב (ראף שהדיבור הוא בה' מוצאות הפה שהם בתחתית הראש, הרי ענין ה' מוצאות הפה הוא שעל ידם מצטיירים האותיות, אבל שרשם ומקורם הוא בלב⁴⁷), וכללות ענין הדיבור הוא לבוש המשרת את המדות⁴⁸ שמשכנם בלב. והמעשה הוא ברגל. והנה, בג' חלקים אלו הרי הראש הוא למעלה מהגוף, שהרי בראש שורה כללות החיות, והיינו שגם החיות שנמשך לאברי הגוף עיקרו הוא בראש וממנו נמשך בפרטי אברי הגוף⁴⁹, ועוד זאת, שבראש הוא משכן כל הכחות הנעלים, כמו כח השכל וכח הראי' כו'. והגוף הוא למעלה מהרגל. ולכאורה מצד זה הי' צ"ל הראש גדול בכמותו יותר מהגוף, והגוף יותר מהרגלים, ולפועל הוא להיפך, שהראש קטן מהגוף, והגוף קטן מהרגל. וטעם הדבר, לפי שכלל שהכלי קרוב יותר לאור וחיות הנפש, אינו במציאות כל כך, ולכן הוא קטן יותר. והדוגמא מזה למעלה בענין המשכת האור בג' מיני כלים, פנימיים אמצעיים וחיצוניים, שהכלים הפנימיים אינם במציאות כל כך כמו הכלים

44) ראה נדרים פא, א ובר"ן שם. ב"ח
 אר"ח סימן מז.
 45) ראה בראשית א, כו.
 46) ראה לקו"ת ויקרא ד, ב. מטות פא, ג.
 47) ראה תניא אגה"ק ס"ה.
 48) ראה תניא פ"ד. אג"ק ח"ח ע' תקנח.
 49) ראה לקו"ת אמור לא, א. ובכ"מ.

האמצעיים, והכלים האמצעיים אינם במציאות כ"כ כמו הכלים החיצוניים. ובכללות הרי זה ההפרש בין איהו וחיוהי חד לאיהו וגרמוהי חד⁵⁰, ב"פ חד⁵¹, שאינו דומה היחוד דגרמוהי שהו"ע המדות, להיחוד דחיוהי שהו"ע המוחין⁵², ובמוחין גופא עיקר היחוד הוא בחכמה, כפי שמבאר אדמו"ר הזקן בתניא⁵³ בהגהה בשם מורו הטעם שאוא"ס ב"ה אינו מתייחד אפילו בעולם האצילות אלא ע"י התלבשותו תחילה בספירת החכמה, משום שא"ס ב"ה הוא אחד האמת שהוא לבדו הוא ואין זולתו, וזו היא מדריגת החכמה. וכמו כן במדות עצמם, אינו דומה היחוד בנה"י שהם לבר מגופא⁵⁴ להיחוד דחג"ת. ומזה מובן, שככל שהכלים רחוקים יותר מהאור, הם בבחי' מציאות יותר, ולכן צריך להדגיש יותר את ענין הביטול.

וזהו שכללות העבודה בכל ג' הקוין דעבודה תורה וגמ"ח, שהם כנגד מחשבה דיבור ומעשה, ראש גוף ורגל, צ"ל בביטול דוקא, שע"ז יומשך האש שלמעלה (הוי' אלקיך אש אוכלה הוא), כשם שהאש אינו נאחז אלא בדבר שמכלה אותו. והטעם שצריך להזהיר על ענין הביטול בכל ג' הקוין, הוא, לפי שבכולם אפשר להיות גם ענין של ישות וגאווה, דגאווה היא ראשית גוים⁵⁵, שרש כל המיני רע. והענין בזה, שגם בלעו"ז יש ג' הבחי' דראש גוף ורגל, והיינו, שלא זו בלבד שיכול להיות ענין הגאווה בבחי' הראש, והיינו שיש לו טעם בשכלו על מה יתגאה, אלא גם כשהוא בחי' רגל בלבד אפשר להיות ענין הגאווה, וכמ"ש⁵⁶ אל תבואני רגל גאוה. ולכן צריך להזהיר על ענין הגאווה בכל המדריגות, כי דוקא ע"י הביטול אפשר להמשיך את האש שלמעלה.

(ו) **והנה** כל האמור לעיל הוא באופן העבודה של צדיק שעוסק כל ימיו בתורה עבודה וגמ"ח, שע"ז בונה את ג' העולמות שבנפשו, עולם קטן זה האדם⁵⁷, ועי"ז גם את הג' עולמות ביי"ע, שיומשך בהם אוא"ס, דאף שמצד עצמו אינו בערך כלל להעולמות, מ"מ, יומשך ויאחז

50) תקו"ז בהקדמה (ג, ב).	54) ראה זח"א כא, ב.
51) ראה גם המשך מים רבים תרל"ו פל"ב. ובכ"מ.	55) בלק כד, כ. וראה תו"א ס"פ תצוה. אוה"ת תצוה ע' א'תשג ואילך. ובכ"מ.
52) ראה לקו"ת שה"ש לא, ג. קיצורים	56) תהלים לו, יב.
והערות לתניא ע' קה. סה"מ תרנ"ג ע' רכה.	57) תנחומא פקודי ג. תקו"ז תס"ט (ק, ב).
סה"מ תש"ח ע' 161 ובהערה שם.	קא, א).
53) פרק לה.	

בהם ע"י הכלים דמעשה התומ"צ במחשבה דיבור ומעשה, בדוגמת האש שאע"פ שטבעו לעלות למעלה, מ"מ, כשיש כלי נאחו בו האש. אמנם, מי שחטא ופגם ועבר את הדרך, אינו יכול להמשיך האש שלמעלה, לפי שאין לו כלים שבהם יאחו האש. ולכן צריך להמשיך משרש ומקור האש, היינו מבחי' צור, ע"י עבודת התשובה שהיא בחילא יתיר. והענין בזה, שהאש שבבחי' צור (שרש ומקור האש) הוא בהעלם שאינו במציאות, וכדי לגלות האש יש צורך בהכאה דוקא (דלא כמו האש שבגחלת, שהיא בהעלם שישנו במציאות, וכדי לגלותה מספיק נפיחה במפוח), וזהו מה שעבודת התשובה הוא בחילא (ויתירה מזה, בחילא) יתיר, ע"ד ענין הכאה שעל ידה מגלים את האש שבבחי' צור.

וזהו מ"ש והי' בעבור כבודי ושמתיך בנקרת הצור, דכבודי הו"ע התורה (כנ"ל ס"ג), אבל בעבור כבודי, היינו, שעוברים ח"ו על התורה, אזי ושמתיך בנקרת הצור, שצריך להמשיך מבחינת נקרת הצור דוקא, מקור האש. וזהו ג"כ מ"ש⁵⁸ הנה מקום אתי ונצבת על הצור, דמקום קאי על כללות סדר ההשתלשלות, ובפרטיות יותר הו"ע המלכות, וכאשר נעשה פגם בבחינה זו, אזי צריך להמשיך מבחינת הנה מקום אתי, אתרי טפלה ליי⁵⁹, שזהו"ע הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו⁶⁰. וענין זה נאמר בהקדמה לכללות הענין דהתגלות י"ג מדות הרחמים, שבהם כתיב⁶¹ הוי' הוי' ב"פ, אחת קודם שיחטא ואחת לאחר שיחטא וישו⁶², כי כדי לפעול המשכת יגמה"ר, שהו"ע הסליחה ומחילה שע"י התשובה, אי אפשר שיומשך מבחי' האש, כי אם מבחי' צור דוקא.

אך עדיין צריך להבין, שהרי י"ג מדה"ר (שעל ידם נעשה כללות ענין המחילה וסליחה) הם מקור החסדים, ואיך אפשר שיומשכו מבחינת צור שהוא מקור הגבורות. אך הענין הוא, דהנה ידוע דלית שמאלא בהאי עתיקא⁶³, שהגבורה שלמעלה היא ג"כ בבחי' השפעה, ואדרכה, יש מעלה בהמשכה שע"י הגבורה בג' ענינים. ענין א', שבגבורות יש תגבורות החיות יותר מאשר בחסדים. וכמו שרואים בהפרש שבין בהמות לחיות, שהבהמה יש לה כח רב לעשות מלאכה, ורב תבואות בכח שור⁶⁴, כשור

61) תשא לד, ו.

62) ראה ר"ה יז, ב. הובא בפרש"י עה"פ.

63) זח"ג קכט, א. ועד"ו שם רפט, א.

64) משלי יד, ד.

58) תשא לג, כא.

59) שמו"ר פמ"ה, ו. וראה אוה"ת שם ע'.

תג ואילך.

60) ב"ר פס"ח, ט. וראה אוה"ת שם.

לעול וכחמור למשא⁶⁵, ומ"מ הילוכה הוא בעצלות ואין לה זריזות כ"כ, משא"כ ח"י שהילוכה במהירות וזריזות, מפני שיש בה תגבורת החיות, והוא מפני ששרש החי הוא מבחי' גבורות (משא"כ שרש הבהמה היא מבחי' החסדים), ולכן נקראת בשם ח"י, ע"ש תגבורת החיות. וענין הב', שע"י הגבורות בא השפע גם למקום רחוק, וכמו דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב⁶⁶, דכאשר הם יוצאים מרתיחות הדמים שבלב, שהו"ע הגבורות, אזי הם נכנסים ללב המקבל, אף שהוא רחוק מהמשפיע. וענין הג', שע"י הגבורה בא האור בהתחלקות ובריבוי, וכמו גבורות גשמים⁶⁷, שמתחלקין לטיפין טיפין, וכמארז"ל⁶⁸ שלכל טיפה וטיפה יש דפוס בפני עצמה, שאלמלי שתי טיפין יוצאות מדפוס אחד מטשטשות את הארץ, היינו שע"י הגבורות נעשה ההתחלקות, וכמו כן נעשה ע"י הגבורות ענין הריבוי, שזהו מ"ש⁶⁹ וארכה את זרעו ואתן לו את יצחק, ארכה בגימטריא יצחק⁷⁰, שהוא בחי' גבורות, שע"י דוקא נעשה ענין הריבוי. ועד"ז יובן בענין הגבורות שלמעלה, דלית שמאלא בהאי עתיקא, שבבחי' עתיק גם הגבורות הו"ע של השפעה, ואדרבה, ההשפעה היא באופן של תגבורת החיות, ונמשכת גם למקום רחוק, ובאה באופן של התחלקות וריבוי.

ועפ"ז יובן מעלת עבודת בעלי תשובה על עבודת הצדיקים, שבמקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד בו, כי ע"י עבודת הצדיקים בתורה ומצוות ממשיכים מבחי' האש, משא"כ בעלי תשובה, כיון שמצד החטא והפגם כו' נעשית עבודתם בחילא יתיר, הנה ע"י ממשיכים משורש ומקור האש, בחי' צור, מקור הגבורות, שמשם נמשכת ההשפעה באופן של תגבורת החיות (בחילא יתיר), ונמשכת גם למקום רחוק (הריחוק שע"י החטא ופגם).

ז) אמנם עדיין אינו מובן, למה יגרע חלקו של צדיק שלא נתרחק כלל. אך הענין הוא, שעל זה אמרו⁷¹ משיח אתא לאתבא צדיקיא בתיובתא, היינו, שגם הצדיקים יתעלו לבחי' התשובה. וכפי שמצינו גבי משה שהתעלה לבחי' התשובה⁷², דאף שבתחילה היתה עבודתו באופן

(70) ראה לקוטי תורה להאריז"ל פ' וירא (סוד העקידה).

(71) ראה זח"ג קנג, ב. לקו"ת שמע"צ צב, ב. ובכ"מ.

(72) ראה לקו"ת שבהערה הקודמת.

(65) ע"ז ה, ב.

(66) ראה ספר הישר לר"ת שער יג. הובא

בשל"ה סט, א. וראה גם סה"מ תרפ"ט ע' 30.

(67) ריש תענית.

(68) ב"ב טז, א.

(69) יהושע כד, ג.

עבודת הצדיקים, הנה לאח"ז נאמר לו ושמתיך בנקרת הצור, שהגיע למעלת התשובה. ועד"ז יהי' אצל כל הצדיקים בביאת משיח שאתא לאתבא צדיקייא בתיובתא. והנה, ידוע מאמר הבעש"ט⁷³ שישנו משיח הפרטי בכל אחד ואחד, והוא בחי' יחידה שבנפש, וכן מובן גם מהמבואר באגה"ק⁷⁴ ע"פ⁷⁵ פדה בשלום נפשי, שישנו גאולה הפרטית שבכל אחד ואחד. והכח על גאולה הפרטית וביאת המשיח הפרטי שבכל אחד הוא ממש רבינו, שהוא הנותן כח לגלות את משיח הפרטי, ועד שעיי"ז באים לגאולה הכללית ע"י משיח הכללי, בחי' יחידה הכללית⁷⁶. ולכן, כשם שמש רבינו הגיע גם למעלת התשובה, כמו כן פועל הוא מעלת התשובה אצל כל בני".

(ח) **וזהו** כי תשא את ראש בני ישראל וגו', דהנה, נתינת מחצית השקל הוא כללות ענין התשובה (כנ"ל ס"א), ולכן נאמר על זה כי תשא את ראש גו', ראש הו"ע עבודת הצדיקים, וכי תשא את ראש נשיאות ראש, הוא ענין התשובה שנמשך גם בצדיקים. וזהו שממחצית השקל עשו את אדני המשכן, דכללות עבודת המשכן הו"ע עבודת הצדיקים (כנ"ל), לפי שע"י התשובה נעשה עילוי גם בעבודת הצדיקים. והנה, בענין התשובה שבמחצית השקל ישנם ב' דיעות, דעת הירושלמי⁷⁷ שהי' זה לאחר חטא העגל, ודעת הזהר"י⁷⁸ שהי' זה קודם חטא העגל. וההפרש ביניהם, שלשיטת הירושלמי הו"ע התשובה על חטא כפשוטו, ולשיטת הזהר"י הו"ע שלימות התשובה, שעז"נ⁷⁸ והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה, שהנשמה מתעלית למקורה ושרשה כמו שהיתה קודם ירידתה, שזוהי מעלת התשובה אצל צדיקים, ע"ד משיח אתא לאתבא צדיקייא בתיובתא, אלא שזהו רק בחי' משיח הפרטי שבכל אחד, ועיי"ז באים גם לבחי' משיח הכללי. והענין בזה, שתשובה זו (והרוח תשוב גו') שהנשמה מתעלית לשרשה כמו שהיתה קודם ירידתה, כיון שעז"נ⁷⁹ ויפח באפיו נשמת חיים, ויפח דייקא, הרי זה בדוגמת ענין הנפיחה שעל ידה מגלים את האש שבגחלת בלבד, ולמעלה מזה הו"ע התשובה שעל ידה

לזוהר ח"ב מ, ב. ח"ג רס, ב. סה"מ תרל"ה
 ח"א ע' רסו. תרח"ץ ע' ר. ובכ"מ.
 77 ח"ב קצה, א. רכד, א.
 78 קהלת יב, ז. וראה לקו"ת ר"פ האיזנו.
 ובכ"מ.
 79 בראשית ב, ז.

73 הובא במאור עינים פינחס כה, י. כתר
 שם טוב בהוספות סרי"ח. וש"נ. וראה גם
 סה"מ תרמ"ג ע' ע.
 74 סוס"ד.
 75 תהלים נה, יט.
 76 ספר ארבע מאות שקל להאריז"ל (ע'
 רמא — בהוצאת ירושלים תשמ"ה). רמ"ז

מגיעים בבחי' צור, שורש ומקור האש שלמעלה גם מאש שבגחלת (כנ"ל ס"ו), וענין זה יומשך ויתגלה לעתיד לבוא, ע"י משיח הכללי, בכאו"א מישראל, ובכל ג' הבחי' בראתיו יצרתיו אף עשיתיו (דכשם שבחי' האש, הוי' אלקיך אש אוכלה הוא, נמשכת בכל ג' בחי' הנ"ל, כך תהי' גם המשכת בחי' צור בכל ג' בחי' הנ"ל), עד למטה מטה, וכמ"ש⁸⁰ ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר גו', שגילוי אלקות דבחי' צור יהי' גם בבשר הגשמי.

(80) ישע"י מ, ה. וראה סה"מ תרצ"ו ע' 100. וש"נ. לקו"ש חכ"ב ע' 37 הערה 72. ועוד.